

חק לישראל – פרשת בחוקותי יום ה'

תורה – ויקרא פרק כו'

(כד) וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי שִׁבְעַת עַל חַטָּאתֵיכֶם:
 (כד) וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי שִׁבְעַת עַל חַטָּאתֵיכֶם: (כד) וְאַהֲרֹן אֵם אֲנָה עִמָּכֶם בְּקָשִׁיו וְאַלְקֵי יִתְכוּן אִם אֲנָה שִׁבְעַת עַל חוֹבֵיכֶם:
 (כה) וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית וְנֹאֲסַפְתֶּם אֶל עֲרִיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְתֶּם בְּיַד אוֹיֵב: (כה) וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית וְנֹאֲסַפְתֶּם אֶל עֲרִיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְתֶּם בְּיַד אוֹיֵב: (כה) וְאַיִתִּי עֲלֵיכֶם דְּקָטְלוּן בְּחֶרֶב וְיִתְפָּרְעוּ מִנְּכֶם פְּרַעְנוּתָא עַל דְּעַבְרַתְוֹן עַל פְּתַגְמֵי אוֹרֵיתָא וְתַתְּכַנְשׁוּן לְקַדְוִיכֶם וְאַגְרֵי מוֹתָנָא בִּינֵיכֶם וְתַתְּמַסְרוּן בִּידָא דְּסַנְאָה:
 (כו) בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִטָּה לֶחֶם וְאַפּוֹ עֶשֶׂר נְשִׁים לְחַמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחַמְכֶם בְּמִשְׁקֵל וְאַכְלִיתֶם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ: (כו) בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִטָּה לֶחֶם וְאַפּוֹ עֶשֶׂר נְשִׁים לְחַמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחַמְכֶם בְּמִשְׁקֵל וְאַכְלִיתֶם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ: (כו) בְּדָאֲתַבְר לִכּוֹן סְעִיד מִיכְלָא וְיִפְּזוּ עֶסֶר נְשִׁיו לְחַמְכוֹן בְּתַנּוּרָא חַד וְיִתִּיבוּן לְחַמְכוֹן בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּן וְלֹא תִשְׁבְּעוּן:
 (כז) וְאַם בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי: (כז) וְאַם בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי: (כז) וְאַם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְתַהֲכוּן קְדָמִי בְּקָשִׁיו:
 (כח) וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אִם אֲנִי שִׁבְעַת עַל חַטָּאתֵיכֶם:
 (כח) וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אִם אֲנִי שִׁבְעַת עַל חַטָּאתֵיכֶם: (כח) וְאַהֲרֹן עִמָּכֶם בְּתַקּוּף דְּגוֹ וְאַדְרֵי יִתְכוּן אִם אֲנָה שִׁבְעַת עַל חוֹבֵיכֶם:

רש"י

(כה) נקם ברית – ויש נקם שאינו ברית כדרך שאר נקמות וזהו סמוי עיניו של דקיהו. ד"ל נקם ברית נקמת בריתו אשר עברתם. כל הבאת חרב שבמקרא היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם – מן החוץ אל תוך הערים מפני המלור: ושלחתי דבר בחוככם – וע"י הדבר ונתתם ביד האויבים הנריס עליכם לפי שאין מלינים את המת בירושלים וכשהם מוליאים את המת לקברו נתנים ביד אויב:
 (כו) מטה לחם – לשון משען כמו (ירמיה ח)

מטה עז: בשברי לכם מטה לחם – אשכזר לכם כל מסעד אוכל והם חזי רעז: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד – מחוסר עלים: והשיבו לחמכם במשקל – ששהא התבואה נרקבת ונעשית פת נפולה ומשחצרת בתנור והן יושבות ושוקלות את השברים לחלקם ביניהם: ואכלתם ולא תשבועו – זה מארה בתוך המעים בלחם הרי ז' פורעניות חרב. מלור. דבר. שבר מטה לחם. חוסר עלים. פת נפולה. מארה במעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרב:

נביא – ירמיה פרק י"ט – כג'

(יט) כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָאָרֶץ וְעַמְדַת בְּשַׁעַר בְּנֵי יָם (הָעַם) אֲשֶׁר יָבֹאוּ בּוֹ מִלְכֵי יְהוּדָה וְאֲשֶׁר יֵצְאוּ בּוֹ וּבְכָל שַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם: (יט) כַּדִּין אָמַר יי לִי אֲזִיל וּתְקוּם בְּתַרְעַ בְּנֵי עַמָּא דִּיעֲלוּן בִּיהַ מִלְכֵיא דְּבֵית יְהוּדָה וּדִיפְקוּן בִּיהַ וּבְכָל תַּרְעֵי יְרוּשָׁלַם:

חק לישראל – פרשת בחוקותי יום ה'

(כ) וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ דְבַר יְהוָה מִלְכֵי יְהוּדָה וְכָל יְהוּדָה וְכָל יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הַבָּאִים בְּשַׁעְרֵי הָאֵלֶּה: (כ) וְתִימַר לַהוֹן קְבִילוּ פִתְגָמָא דִּי מַלְכֵי דְבֵית יְהוּדָה וְכָל דְבֵית יְהוּדָה וְכָל יְתִבֵי יְרוּשָׁלַם דְעֵלִין בְּתַרְעִיא הָאֵילָן:

(כא) כֹּה אָמַר יְהוָה הַשְׁמֵרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בְּיּוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבַּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם: (כא) כְּדָנָן אָמַר יי אֶסְתַּמְרוּ בְּנַפְשַׁתְכוֹן וְלֹא תִטְלוֹן מִטּוֹל בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְתִיעֵלוֹן בְּתַרְעִי יְרוּשָׁלַם:

(כב) וְלֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתֵיכֶם בְּיּוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדְשֵׁתֶם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כְּאִשְׁרָ צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם: (כב) וְלֹא תִפְקוֹן מִטּוֹל מִבְּתֵיכֶם בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְכָל עֵבִידְתָא לֹא תַעֲבִדוֹן וְתִקְדְּשׁוֹן יֵת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא כְּמָא דְפַקְדִית יֵת אַבְהַתְכוֹן: (כג) וְלֹא שְׁמַעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנֵם וַיִּקְשׂוּ אֶת עַרְפֵּם לְבַלְתִּי שׁוֹמְעֵ \(\שְׁמוֹעַ\)) וְלְבַלְתִּי קַחַת מוֹסֵר: (כג) וְלֹא קְבִילוּ וְלֹא אֲרַכִּינוּ יֵת אֹודְנִיהוֹן וְאֶקְשִׂאוּ יֵת קַדְלָהוֹן בְּדִיל דְלֹא לְמַשְׁמַע וּבְדִיל דְלֹא לְקַבְלָא אֹולְפוֹן:

רס"י

(כג) וְלֹא שְׁמַעוּ אֲבוֹתֵיכֶם – לְמָה שְׁמַעִיכֶם:

בתובים – משלי פרק ל' ג'-ז'

(ג) וְלֹא לְמִדְתֵי חֲכָמָה וְדַעַת קְדוֹשִׁים אֲדַע: (ג) וְלֹא יִלְפִית חֲכַמְתָּא וְלֹא יִדְעִית יִדְעִתָּא דְקַדְשִׁי:

(ד) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ מִי אֲסַף רוּחַ בְּחַפְנֵי מִי צָרַר מִיָּם בְּשִׁמְלָה מִי הַקִּיָּם כָּל אֲפַסֵי אֲרָץ מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנֹו כִי תִדְעֵ: (ד) מִן סַלְק לְשִׁמְיָא וְנַחַת מִן אַחַד רוּחָא בְּחַפְנֵי וּמִן צַר מִיָּא בְּשׁוֹשִׁיפָא וּמִן אֶקִיָּם בְּרִיתָא דְאַרְעָא מִן שְׁמִיָּה וּמִן שׁוֹם בְּרִיָּה אִין יִדְעַת:

(ה) כָּל אִמְרַת אֱלוֹהִי צְרוּפָה מְגִן הוּא לַחֲסִים בּוֹ: (ה) כּוֹלְהוֹן מִיִּמְרוּי דְאַלְהָא צְרִיפֵן וּמַסִּיע לְאַלְיָן דְמִתְרַחֲצִין בִּיהַ:

(ו) אַל תוֹסֵף עַל דְּבַרְיֹו פִּן יוֹכִיחַ בָּךְ וְנִכְזַבְתָּ: (ו) לֹא תוֹסֵף עַל מְלוֹי דְלֹא יִכְסַךְ וְתִתְכַדֵּב:

(ז) שְׁתִּיָּם שְׂאֵלְתִי מֵאַתָּה אַל תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטָרְם אֲמוֹתָ: (ז) תִּרְתִּין שְׂאִילַת מִנְךָ לֹא תִכְלִי מִנִּי עַד לֹא אֲמוֹתָ:

רס"י

דוגמתו אמור מה שם בנו איזו משפחה יראה ממנו ונדע מי הוא. כי תדע – אם תדע מי הוא ואיך לא יראת לעבור על דבריו: (ה) כל אמרת אלוהי כרופה – מזוקקה ולא כתב דבר שלא לצורך והיה לי לזכור: (ו) פן יוכיח בך ונכזבת – יוכיח על פניך שע"י חוספתך אתה בא לידי עזירה וכ"ש אם תגרע:

(ג) ולא למדתי חכמה – ולא לעת קדושים ידעתי, שגרעתי או הוספתי על דברי משה:

(ד) מי עלה שמים – כמשה. מי אסף רוח – פיה הכבשן. מי צר מים – קפאו תהומות (שמות טו) נלכו כמו נד (שמות ט"ו) בתפלתו של משה. מי הקים – את המשכן שבהקמתו נתבססו כל אפסי ארץ כך נדרש בפסיקתא. מה שמו ומה שם בנו – אם תאמר כבר היה

חק לישראל – פרשת בחוקותי יום ה'

משנה – חולין פרק ו'

(א) פסוי הדם נוהג בארץ ובחוצה לארץ, בפני הבית ושללא בפני הבית, בחלון אבל לא במקדשים. ונוהג בחיה ובעוף, במזמן ובשאינו מזמן. ונוהג בפני מפני שהוא ספק. ואין שוחטין אותו ביום טוב. ואם שחטו, אין מכסין את דמו:

– צריה בפני עכמה היא, ולא הכריעו זה חכמים אם חיה היא וטעונה כיסוי, אם זהמה ואינה טעונה כיסוי: ואין שוחטים אותו ביום טוב – משום דילמא (לא) דעי כיסוי, ומספיקא לא מחללינן יום טוב: ואם שחטו ביום טוב אין מכסין את דמו – ואפילו היה לו עפר מוכן או אפר. שמה יאמר הרואה, חיה ודאי הוא ולפיכך כיסה דמו ביום טוב, ויצוא להתיר חלבו:

רע"ב – (א) כיסוי הדם כו' – משום דבעי למתני בחולין אבל לא צמקדשין, נקט לכולהו: צמקדשין – חטאת העוף ועולת העוף. וכן קדשי דק הבית אם עזר ושחטן אין טעונים כיסוי: ונוהג בחיה ובעוף – למעוטי זהמה. ללא תימא זהמה בכלל חיה. ונפקא לן מדכתיב צכור בעל מוס (דברים טו) על הארץ תשפכנו כמים, מה מים אינן טעונים כיסוי, אף דם זהמה אינו טעון כיסוי: במזומן – עוף הגלל צבית: ונוהג כזו

(ב) השוחט ונמצא טרפה, והשוחט לעבודה זרה, והשוחט חלין בפנים, וקדשים בחוצה, חיה ועוף הנסקלים, רבי מאיר מחיב, וחכמים פוטרין. השוחט ונתגבלה בידו, הנוחר, והמעקר, פטור מלכסות:

פוטרים – לסברי, לאו שמה שחיטה. והלכה כחכמים:

רע"ב – (ב) מאיר מחיב – לסבר, שחיטה שאינה ראויה, שמה שחיטה: וחכמים

(ג) תרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותו, חיב לכסות. בינו לבין עצמן, פטור מלכסות. וכן לענין אותו ואת בנו, ששחטו ואחרים רואין אותו, אסור לשחוט אחריהם. בינו לבין עצמן, רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן, וחכמים אוסרים. ומודים שאם שחט, שאינו סופג את הארבעים:

מקולקלן. ורבנן פליגי עליה דר' מאיר בין ארישא בין אסיפא, אלא דנטרי ליה עד דאסיק למלתיה והדר פליגי עליה, וברי רבנן דספק נבילה היא, לא נבילה ודאית, הלכך, לענין כיסוי חייבים לכסות, ואין שוחטין אחריהן אותו ואת בנו, דשמה שחיטה מעלייתא היא, והלכה כרבי מאיר:

רע"ב – (ג) ואחרים רואין אותו – דזכהאי גוונא שחיטתו כשרה: חייבין לכסות – אותו אחרים שרואים, חייבים לכסות, כדתנן לקמן שחט ולא כסה ורעהו אחר חייב לכסות: פטור מלכסות – ר' מאיר קאמר לה, דסבר שחיטת חרש שוטה וקטן בינו לבין עצמן נבילה גמורה היא הואיל ורוב מעשיהן

(ד) שחט מאה חיות במקום אחד, פסוי אחד לכלן. מאה עופות במקום אחד, פסוי אחד לכלן. חיה ועוף במקום אחד, פסוי אחד לכלן. רבי יהודה אומר, שחט חיה, יבסגה, ואחר כך ישחוט את העוף. שחט ולא כסה ורעהו אחר, חיב לכסות. פסוהו ונתגבלה, פטור מלכסות. פסוהו הרוח, חיב לכסות:

אחד ואחד. ורבנן סברי, האי או מצעי ליה לחלק, דאי לאו או, הוה אמינא אין לריך כיסוי אלא אם כן שחט שניהם. והכל מודים

רע"ב – (ד) שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף – דכתיב (ויקרא יז) חיה או עוף, הפסיק זה מזה, להטעיון כיסוי לכל

חק לישראל – פרשת בחוקותי יום ה'

כסוה הרוח חייב לכסות – ולא שנו אלח
שחזר ונתגלה, אבל לא חזר ונתגלה, פטור
מלכסות:

לענון צרכה אינו מצדך צרכה אחת. ואין
הלכה כר' יהודה: וראהו אחר חייב לכסות –
לכתיב צפרשת כיסוי הדם, ואומר לבני
ישראל, מלוא זו תהא על כל בני ישראל:

(ה) דָּם שֶׁנִּתְעַרַב בְּמַיִם, אִם יֵשׁ בּוֹ מִרְאֵית דָּם, תִּיב לְכַסּוֹת. נִתְעַרַב בְּיַיִן,
רוֹאֵין אוֹתוֹ פְּאֵלוֹ הוּא מַיִם. נִתְעַרַב בְּדָם הַפְּהִמָּה אוֹ בְּדָם הַחֵיָה, רוֹאֵין אוֹתוֹ
פְּאֵלוֹ הוּא מַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵין דָּם מִבֵּטֵל דָּם:

שאינו טעון כיסוי, כאילו הוא מים – ואם
היה הדם הזה של שחיטת חיה ועוף ניכר בו,
חייב לכסות: אין דם מצטל דם – ואפילו אין
מראית דם ניכרת צמים כמות דם בהמה זה,
אין דם החיה צטל. דקסבר ר' יהודה מן
צמינו לא צטיל. ואין הלכה כר' יהודה:

רע"ב – (ה) נתערב ביין – שהוא ארום ואין
מראה הדם ניכר בו: רואין אותו יין כאילו
הוא מים – ואם היה מראית דם ניכר צמים
כשיעור זה, חייב לכסות: נתערב דם בהמה
– ללא צר כיסוי הוא. ורובו דם בהמה: או
דָּם הַחֵיָה – דָּם הַיָּקוּז שֶׁל חֵיָה: רוֹאֵין אוֹתוֹ

(ו) דָּם הַנִּתְנֶה וְשֶׁעַל הַסִּבִּין, תִּיב לְכַסּוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵימְתִי, בְּזִמְן שְׂאֵין
שָׁם דָּם אֶלָּא הוּא. אֲבָל יֵשׁ שָׁם דָּם שְׂלֵא הוּא, פְּטוֹר מִלְּכַסּוֹת:

רע"ב – (ו) דם הניתז – על גבי הכותל:
אימתי – לפרושי קא אתי ולא לאפלוגי:

(ז) בְּמָה מְכַסִּין, וּבְמָה אֵין מְכַסִּין. מְכַסִּין בְּזָבֵל הַדֶּק, וּבַחֹל הַדֶּק, בְּסִיד,
וּבַחֲרָסִית, וּבַלְבָּנָה וּבַמְּגוּפָה שְׂכַתְשָׁן. אֲבָל אֵין מְכַסִּין לֹא בְּזָבֵל הַגָּס, וְלֹא
בַּחֹל הַגָּס, וְלֹא בַלְבָּנָה וּמְגוּפָה שְׂלֵא כְתָשָׁן, וְלֹא יִכְפֶּה עָלָיו אֶת הַפְּלִי.
כָּלֵל אָמַר רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּבַר שְׂמַגְדֵּל (בו) צְמַחִין, מְכַסִּין בוּ.

וְשְׂאֵינוֹ מְגַדֵּל צְמַחִין, אֵין מְכַסִּין בוּ:

כללח דרבנן שמעון בן גמליאל לאו דוקא. דהא
נכורה של חרסין דקה, ונעורת של פשתן,
אמרינן בצרייתא למכסין בהן אע"ג דאינן
מגדלין למחין. ואפר מכסין צו משום דאקרי
עפר לכתיב (צמדצר יט) מעפר שריפת
החטאת, וכן מכסין צשחיקת הזהב לכתיב
(איוב כח) ועפרות זהב לו:

רע"ב – (ז) ובחול הדק – כל שאין היוצר
כריך לכתשו: חרסית – שחיקת חרסין:
ובמגופה – כיסוי של חרס שעל פי החצית:
דבר שאין מגדל צו למחין אין מכסין צו –
וסיד וחרסית ולבניה ומגופה שכתשן לתן
לעיל שמכסין בהן, אע"ג שאין מגדלים
למחין, הואיל ומעיקרא קודם שנעשית בהן
מלאכה היו מגדלים למחין, מכסין בהן. והאי

גמרא – חולין דף פט' ע"א

אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר בר' שמעון כל מקום שאתה מוצא דבריו
של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בהגדה עשה אזניך כאפרכסת לא
מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' אמר להם הקדוש ברוך הוא
לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם

חק לישראל – פרשת בחוקותי יום ה'

ממעטין עצמכם לפני נתתי גדולה לאברהם אמר לפני ואנכי עפר ואפר למשה ואהרן אמר ונחנו מה לדוד אמר ואנכי תולעת ולא איש אבל עובדי כוכבים אינן כן נתתי גדולה לנמרוד אמר הבה נבנה לנו עיר לפרעה אמר מי ה' לסנחריב אמר מי בכל אלהי הארצות וגו' לנבוכדנצר אמר אעלה על במתי עב לחירם מלך צור אמר מושב אלהים ישבתי בלב ימים.

אמר רבי אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה שנאמר תולה ארץ על בלימה רבי אבהו אמר מי שמישים עצמו כמי שאינו שנאמר ומתחת זרועות עולם אמר רבי יצחק מאי דכתיב האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם יכול אף לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון יכול יגיס דעתו ת"ל מישרים תשפטו בני אדם:

רש"י על הגמרא

אוחן שנחשבו לזלימה: שזולם עמנו – סוגר את פיו ודומה לו בזכרות (דף מ) פיו כלום ורגליו מזולמות: ומתחת – מי שנדרס תחת הכל הוא זרועות עולם: האמנם אלם – אומנות יפה היא האילום אבל דק דהיינו דברי תורה אוחו תדברון: מישרים – כמושקור ארץ חלקה שנוחה לידרס:

כאפרכסת – טרמוי"ח: לא מרצבס – לפי שאין אחס מרצין עמכם אלא ממעטין לפיכך חשק צבס כי אחס המעט ממעטין עמכם בעונה: נמרוד – מלך צדור הפלגה היה ולכך נקרא שמו נמרוד שהמריד כל העולם במלכותו על הקב"ה: מושב אלהים ישבתי – שצנה לו שצעה רקיעים של נחשת ועלה וישב עליהם: תולה ארץ – על זכות

זוהר – בחוקותי דף קטו ע"ב

אמר רבי יוסי פתיב, (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף, כמה דאת אמר, אף אני. גם, לרבות כנסת ישראל, דאקרי זאת, דלא שבקת לון לעלמין. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם פלא פחדא. לא מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו, הא בריתי פליג, ובגין כך להפר בריתי אתם: אמר רבי חייא, אנא שמענא מלה חדתא, דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, לא הפיתים ולא הרגתים לבלותם מפעי ליה. אלא לא מאסתים ולא געלתים, מאן דסאני לאחדא מאיס הוא לקבליה, וגעלא הוא בגיעולא קמיה. אבל הקא, לא מאסתים ולא געלתים. מאי טעמא. בגין דחביבותא דנפשאי בינייהו. ובגינה פלהו חביבין גפאי, הדא הוא דכתיב לכלתם. לכלתם פתיב, חסר וי"ו, בגינה לא מאסתים ולא געלתים, בגין דאיהי דחממתא דנפשאי, דחממותא דילי גבהא:

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

לְבַר נֶשׁ דְּרַחִים אֶתְתָּא, וְהוּת דִּיִּרְא בְּשׁוּקָא דְּבוּרְסְקִי, אִי לֹא הוּת הִיא תַּמּוֹן, לֹא עֵייל בְּהָ לְעֵלְמִין. בִּיּוֹן דְּהִיא תַּמּוֹן, דְּמִי בְּעֵינֵי בְּשׁוּקָא דְּרוּכְלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעֵלְמִין טְבִין אֶשְׁתַּכְּחוּ תַּמּוֹן:

אוּף הַכָּא, וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוּתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְּבוּרְסְקִי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעֵלְתִים. וְאַמְאִי. לְכַלְתָּם. בְּגִין פְּלִתָם, דְּאַנָּא רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנַפְשָׁא, דְּשִׂרְיָא תַּמּוֹן, וְדְמִי עֲלֵי פְּכָל רִיחִין טְבָאן דְּעֵלְמָא, בְּגִין הִיא פְּלָה דְּבַגְוִיָּהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲלוֹ לֹא אֶתִּינָא הַכָּא, אָלָא לְמִשְׁמַע מְלָה דָּא דִּי:

פְּתַח וְאַמַּר, (מְלָאכִי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעַבֵּד אֲדָנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת ב) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאַוְקְמוּהָ, בְּמִיכָלָא וּמִשְׁתַּיִיא וּבְכָלָא. הִיא בְּחִיּוּי דְּאַתְחִיב בִּיהָ. בְּתַר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוּר מִנִּיהָ הוּא, לֹאֵו הַכִּי. דְּאִף עַל גַּב דְּמִית, אֶתְחִיב בִּיקְרִיָּה יְתִירָה, דְּכַתִּיב כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הִיא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְח תְּקֵלָא, וְדְאִי מְבִיָּה לְאַבּוּי הוּא, וְדְאִי עַבֵּד לִיהָ קְלָנָא: וְאִי הִיא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, וְתַקִּין עוֹבְדוּי, וְדְאִי דָּא אוֹקִיר לְאַבּוּי, אוֹקִיר לִיהָ בְּהִיא עֲלָמָא גְּבִי בְּנֵי נְשָׂא, אוֹקִיר לִיהָ בְּהִיא עֲלָמָא, גְּבִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָיִס עֲלֵיהָ, וְאוֹתִיב לִיהָ בְּבוּרְסְקִיא דִּיקְרִיָּה. וְדְאִי בֵּן יְכַבֵּד אָב:

בְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִיהָ לְאַבּוּי בְּהִיא עֲלָמָא, וּבְהִיא עֲלָמָא הַשְׁתָּא אֶסְגִי שְׁבַחָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַרְיִן עֲלָמִין, בְּהִיא עֲלָמָא, וּבְהִיא עֲלָמָא יְתִירָה מְחִיּוּי. דְּזָכָה לְבְּנִין קְדִישִׁין, וְלְגִזְעִין קְדִישִׁין. וְזָכָאן אִינּוֹן צְדִיקִיא, דְּזָכָאן לְבְּנִין קְדִישִׁין, לְגִזְעִין קְדִישִׁין. עֲלִיָּהוּ אֶתְקַרִי, (יִשְׁעִיָּה סא) כָּל דְּאִיָּהֶם יִפְרֹוּם כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ יְיָ אֱמֹן:

הַלְכָה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ה'

(ג) השתחויה כיצד אחר שמגביה ראשו מכריעה חמישית ישב לארץ ונופל על פניו ארצה ומתחנן בכל התחנונים שירצה כריעה האמורה בכל מקום על ברכים קידה על אפים השתחויה זה פשוט ידים ורגלים עד שנמצא מוטל על פניו ארצה:

(יד) כשהוא עושה נפילת פנים אחר תפלה יש מי שהוא עושה קידה ויש מי שהוא עושה השתחויה ואסור לעשות השתחויה על האבנים אלא במקדש כמו שבארנו בהל' עבודת כוכבים ואין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא א"כ הוא יודע בעצמו שהוא צדיק כיהושע אבל מטה פניו מעט ואינו כובש אותן בקרקע ומותר לאדם להתפלל במקום זה וליפול על פניו במקום אחר:

(טו) מנהג פשוט בכל ישראל שאין נפילת אפים בשבתות ובמועדים ולא בראש השנה ולא בראשי חדשים ובחנוכה ובפורים ולא במנחה של ערבי שבתות וימים טובים ולא בערבית שבכל יום ויש יחידים שנופלים על פניהם בערבית וביורה"כ בלבד נופלים על פניהם בכל תפלה ותפלה מפני שהוא יום תחנה ובקשה ותענית: